

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рѣкъ VIII.

Мт. Кармель, Па. Четвертъ 8-го Марца 1900.

Число 9.

КАЛЕНДАРЬ:

Марень.	Ч.	1. 2. Обр. гл. I. Кр.
8	П.	Тарасій Архиепископъ
9	С.	Порфирій Архиепископъ
11	Н.	1. Паста. Проконій прен.
12	П.	Василій невождича
13	В.	Касиан прен.
14	С.	Бисидіа мучица

ЗМѢСТЬ.

Дальші вѣсти въ справѣ невольничьихъ гавайскихъ. — Зъ исторіи уній. — Пытане робота. — Що чувати въ свѣтъ? — Пованя. — Посмертній вѣсти. — Заплатили за „Свободу“. — Фейлетопъ Васько. — Стихъ: Максимъ Кружъ. — Оголошени.

Увага.

Хотячі приступити до „Союза“ най посылають вѣстуніе и мѣсячне до кассіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара подѣ адресою:
Rev. Franczewskey
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

Хто хоче записати собѣ одпорку, * * *

* РУСКУ, *
* РОБОТНИЧУ ГАЗЕТУ,
най пише на адресъ:
„СВОБОДА“
Р. О. Box 13.
MT. CARMEL, PA.

Дальші вѣсти въ справѣ невольничьихъ гавайскихъ.

На мое запытане якій кроки поробили австрійскій власти въ справѣ полѣпшеня долѣ гавайскихъ невольничьихъ, вѣдповѣвъ конзуля Филладелфійскій, що даване вѣдповѣдъ на подѣбне пытане переходить его компетенцію.

Товарство, про котре я згадувавъ, вѣдмовило своимъ

помочи «задня браку часу» гроша потрібного на такую справу.

Репрезентанты и сенаторы, до котрыхъ я удавалъ ся, по большій части змовчали, або дали нѣчого не значучій вѣдповѣдъ, а пенсильвенійскій сен. Penrose и представитель W. M. Connell, не лишъ що не вѣдповѣли, але навѣтъ не звонили прислати жаданыхъ мною публичныхъ документовъ, що було ихъ, можна сказати, обовязкомъ. Се повниій собѣ памяitati рускій ситізены въ Пенсильвеніи. Только одень сенаторъ Pettigren зъ полудневоу Дакоты, що знае на скрозь гавайскій вѣдносны, вѣдповѣвъ по людски е приславъ все чого я жадавъ, а наконецъ, що найважййше, дня 27. февруара, сего року, вѣстъ въ севатѣ (не кажу, чтобы се було за момъ вильвомъ) слѣдуючу поправку до секцій 10, предложеного білу, що трактуе о контрактахъ:

„Що вѣ контракты заключеніи вѣдъ 12. августа 1898 року, въ силу котрыхъ ноодиноу люде зъобовязали ся служити черезъ певный означеный часъ, объявляютъ ся отнынѣ неважnymi, нѣчого не значущими и скотчепными, та що жадне право не свѣе бути на будуче ухвалене, котре-бъ мало на цѣли въ якіи небудъ способъ тѣ контракты вѣжити вѣсти и що обовязкомъ Маршала Спол. Державъ буде сейчасъ повѣдомити людеи заключившихъ такіи контракты о томъ, що они вже скотчили.“

Поправка тая зѣстала въ сенатѣ прнята, а сподѣванъсь належитъ, що и налада представителѣвъ еп не вѣдкне.

Въ сей способъ вѣвъ паміі люде, що суть контрактывымъ роботниками на Гавайяхъ, а заключили контракты по 12-омъ августѣ 1898 року будутъ сво-

бодими, скоро лишъ поправка сенатора Pettigren буде прнята въ домъ представителѣвъ, а такожъ цѣль билъ, стане закономъ. Все то може статися фактомъ въ мѣсяцю Юлію, а може и скорше.

Не муситъ нѣхто боятпсѣ, чтобы, если право тое буде остаточнo ухвалене, или гаторы его передь народомъ не укрыви, бо Маршалъ Спол. Державъ оголоситъ се право всюдю на островахъ.

Вѣдъ людеи даишхъ не маемо вѣдомости, коли они контракты заключили. Зъ английскихъ газетъ, що исали про сию справу, а такожъ зъ бесѣды Pettigren въ севатѣ выходило бы, що нашъ люде прійшли на островы при концѣ августа и въ сеутембрѣ, хотяи не выключена возможность что заключили они контракты еще передь вѣданемъ на корабель, або на корабли, що могло бути чередъ 12. августомъ. Возможно также, що денекотри зъ нихъ прибули на Гаваѣ раньше 12. августа, бо примѣромъ М. Гелюхъ и А. Савичъ вже въ сентембрѣ 1898 вѣдказались роботы и булѣ за арештованъ и сужденъ, а трудно приуекати, чтобы такъ скоро посла ихъ приѣзду збыткывались надъ ними, або чтобы они не знали краю нѣ бесѣды тамъ навуючи такъ скоро протестували. Вирочѣмъ и се можливо и длятого Гавайцѣ повниій бы памъ написати, коли они заключили еп не опаснй контракты, чтобы и мы могли щось певнѣйшого знати о ихъ будущей доли.

При той способности протую вѣтку повторену «Сво-

бодою: за «Examiner-омъ»*) зъ С. Франциско будѣ то бы Hackfeld бувъ австр. конзулемъ. Hackfeld не бувъ конзулемъ австрійскимъ и не могъ нимъ бути, бо Австрія на Гавайяхъ конзуля не мае, а бувъ конзулемъ нѣмецкимъ.

И. А.

*) Майже вѣ вѣсти про долю рускихъ эмигрантовъ на гавайскихъ островахъ подала ны въ „Свободѣ“ за английскую газету „The Examiner“ зъ San Francisco, що би приславъ намъ закаво д. А. Гончаренко. Тѣ вѣсти швейцарскій журналистъ рабичень Левъ, не только храни, а и ослухавши ими, булѣ забыты для общагоу рекламы, що осто въ Франціи сужитъ Драффуса а вѣль (Левъ) живъ заступавъ за християнами въ имя гуманности. — (Пр. Ред.)

Зъ исторіи уній.

За те, якъ розвивали ся роботничй уній, варту и нашимъ роботникамъ знати. Довѣдатисъ, зѣдкѣ тѣ уній и длятого цѣкавоу рѣчею. Отже они повстали въ Англіи тому больше, якъ сто лѣтъ. Причина повстаня лежала въ неводрядныхъ етосныхъ роботничьихъ жити. Роботники доставали малу платню, а до того фабриканты давали ихъ рѣжкими способами. Сейчасъ при першпхъ початкахъ уній ставлено имъ рѣжкіи перешкоды, котри тягнуть ся ажъ до теперѣшнихъ нашихъ часѣвъ. Фабриканты вѣдъ рази зрозумѣли, що они зъ розводемъ уній мусѣть рахувати ся зъ роботниками и тому пошукали такиихъ правъ, котри уній придумували бы и не давали имъ розростати ся. То сувъ прикий часъ. Зѣ стороны фабрикантовъ подозрѣня, гпетъ, докучувания, зѣ стороны роботниковъ тайнѣсть, ненависть, глухій гнѣвъ. Крѣмъ того

мѣжь роботниками запановал декотри одициѣвъ, котри другихъ роботниковъ утискали и то за помочкою своихъ власти въ уніяхъ. Вѣдъ часу до часу повставали въ парламнтѣ англійскѣмъ мужѣ, котри вказывали на неводрядный ставъ такого вѣдношеня людеи до людеи, доказуючи, что коли знесе ся права проти уній, фабриканты признали за найвѣдповѣднѣйше зъ нимп мирпо поводитисъ и въ сушокою вѣвъ можливй суперечки залагоджувати. Крѣмъ вильву на етосунки роботниковъ и фабрикантовъ, уній потрафили собѣ выробити вильвъ и на законодатнй тѣла, чи то черезъ свою парламентарну комісію, чи черезъ декотри уній, чи то, якъ сказано выше, черезъ Trades Councils. Вильвъ ихъ рѣвъ поволі. Зразу гнетъ, вѣдтакъ неохота, боязнъ, а наконецъ доперва прійшла для нихъ санкція, узнане, и вѣдъ ряду, и вѣдъ суепольности. Кождѣй зрозумѣвъ, що всему тому, що мае корѣнь своего етоснума, въ реальныхъ вѣдносинахъ, треба дати жити — и що вѣвѣлкій запоряджени, претивнй поступови людскому, мусѣть зникнути, якъ зникають тѣни передь сонцемъ.

Павло Тимкевичъ.

Пытане робѣтниче.

Д. Тимкевичъ въ ч. 5. «Свободы» зъ 1900 порупиѣ пытане нашихъ робѣтницъ, п сея дописъ спонукала и мене сказати въ той справѣ нѣколько слѣвъ. Однакъ я позволю собѣ поговорити не только про робѣтника жѣ-

ночого пола, але взагалѣ про робѣтника такъ хлопца якъ и дѣвчину.

Справдѣ черезъ запроваджене машинъ въ свѣтъ промысловый, черезъ доскональшу плавбу корабельну по морю, переселене людеи роботниковъ зъ одного кута землѣ на другій, пошло скорымъ крокомъ. Якъ зъ одной стороны промыслъ всесвѣтнй подносивъ людскѣмъ, цѣвѣлизувавъ черезъ скорый вырѣбъ продуктѣвъ требованыхъ житемъ, такъ зновъ зъ другой стороны всякй новй вынаходъ, всякй новй улущеня стали выкликвати великй попытъ робѣтника, концентрувати его въ велику масу, робѣтничу при вѣрстатахъ фабричныхъ. Стороны, котри не мали сего промыслу фабричного, засыплювали рынокъ своихъ краинъ промыслѣмъ фабричныхъ мѣсць, а зътого зновъ выходило, що домашній ручный промыслъ ставъ сильно упадати. Зъ упадкомъ домашнего промыслу, стае заглядати робѣтникови бѣда въ очи чимъ разъ дужше и мимовѣль стае шукати вѣвъ за роботою фабричною, за котрою переѣздже цѣлй свѣтъ нынѣшного часу. Людскѣсть стае поволі перемѣнюватисъ, рѣжнй народы сходять ся до купы, вѣспѣльно працюють и вѣднци приходять до дуже сумного результату, що що-день стае горше чоловѣкови робучою. Ну и якъ при улущеню машинерій стае робѣтникови горше, тяжке жити на свѣтъ? а то чому, слытаете? Вѣдповѣдъ на се дуже легка, коли лишь добре застановимось надъ тымъ пытанемъ.

(Продовженя на другій сторинѣ).

ВАСЬКО.

(Зъ англійского).

Васько бувъ добрый, щерый чоловѣкъ. Одну лишь мавъ хѣбу, а то се, що прѣкъ не могъ вылѣчитисъ зъ передшлюбной слѣпоты, та дивыве на свою жену Пайзу такими очима, якими глядѣвъ на нею 14 роковъ назадъ, прѣѣхавши зъ Пенсильвеніи до Нью Йорку въ попукованю за товаришкоу житя. По шлюбѣ не вернувъ уже до вулгокопѣвъ (жена не хотѣла тамъ ити), а ставъ робити далеко тяжку, але «чистѣйшу» роботу на сдиомъ зъ доковъ нью-йскрпкхъ при выладовуваню товарѣвъ зъ кораблѣвъ, що приходять зъ далекого свѣта.

Пайза була дѣвка не бривка и сейчасъ по шлюбѣ запанувала надъ Васькомъ. Рѣбила що и якъ хотѣла. Сидѣла дома, або ходила по музикахъ и балахъ, варила ѣсти або не варила — зовѣмъ якъ еи подобалось.

Такъ було за десяты роковъ, за котриі то часъ не мали они дѣтей. Васько зносивъ все неварѣжаючи, варивъ собѣ ѣсти, коли бачивъ, що етрава не варена, прѣшивавъ гузвкы, латавъ сорочки. Потѣмъ наразъ зачали родитисъ дѣти. За три рокы трѣе прійшло на свѣтъ, а Васькови причинилое роботы о етѣлько, що крѣмъ вареня и питя мусѣвъ ще дѣти годувати и мыти.

Пайза на той часъ була гарною жѣнкою — розрослась и выгладѣла. Ходила просто, вбиралась красно. Мала чорной лица, бѣлй, здоровыи зубы и чорне, довге, трѣхи кучеряве волосе —

але щось люде про ню недобре говорили. Прикладали еи до бурдингера, що робивъ при складѣ дерева и мѣпикавъ въ домѣ Васька за пару послѣднихъ роковъ. Бурдингеръ бувъ молодой ще и «шумный». Казали, що мавъ жену въ етарѣмъ краю, але якѣсь не дуже дбавъ про нею. Роботы такожъ не дуже пильнувавъ вѣнъ, а що заробавъ, то тративъ на шмате, або балъ та музыка, где часто было его видно вразъ зъ Пайзою, навѣтъ въ той часъ, коли Васько вѣдмывляючи вѣчѣрнй «нацерѣ» присыпавъ дѣти, або и самъ лягавъ вже спати. А и до дому носивъ вѣнъ пабиты (днерки) непорожнй, особливо торды, коли Васько бувъ у работѣ.

Говорити про те все Васькови нѣкому не хотѣлось, бо жъ прѣцѣнъ вѣнъ самъ могъ се збачити власными очима, а по друге, що Васько бувъ такій чоловѣкъ, що не любивъ, чтобы его хто жалувавъ, або нимъ опѣкувавъ ся. Та за се на доку и кѣлька улицъ наоколо Васькового мешканя вѣвъ люде знали про сию справу и бесѣдували о нѣй не мало.

Тымчасомъ въ хатѣ Васька шло чимъ разъ до горшого. Прійти зъ роботы домѣвъ и застапи дѣти голы, немиты, печесанй и голоднй, було для него рѣчею зовѣмъ природною, надъ котрою вѣнъ вже больше не застаповалъ ся. Помыти ихъ, дати ѣсти, пооглядати черезъ день понабаванй еницѣ по головахъ и цѣлѣмъ тѣлѣ прѣпередъ розяренемъ огня и приготовленемъ якои такои вѣчери для себе, стало его щоденнымъ обовязкомъ.

— Але жъ Пасте! яке сумлѣние въ тебе, — казавъ вѣнъ до сестры, що не разъ приходила позвати ему правду въ очи, — «подѣюджувати чо-

ловѣка на власну его жѣнку. Пайза не любить робити, се правда, и я се знаю дуже добре. Она повинна була выдатисъ за якого богатого бизнесмена выѣсто за мене и була-бъ могла зробити се дуже легко, еслѣ-бъ була хотѣла того. Але при томъ вѣсѣмъ, вѣрѣ мѣвъ, мае она дуже добре сердце, хотяи не перечу, що е троха розсѣяна». По такой бесѣдѣ сестра называла его звычайно дуракомъ, боргакомъ (се було всегда еп остатке слово на вѣдходѣ) и забирала ся домѣвъ.

Васько мавъ досыть розуму для пониманя звычайныхъ, щоденныхъ потребъ житѣвыхъ, но щѣбъ вѣнъ бувъ чоловѣкомъ дуже мудрымъ, того годѣ было про него сказати. Ва, навѣтъ той родъ який вѣнъ мавъ, отупѣвъ и мѣвъ бы зайшовъ дымомъ подѣ тягаромъ щоденныхъ клопотѣвъ. Назмѣшки товаришѣвъ-робѣтниковъ не кололи его вже такъ якъ давнѣйше, тай остроту ихъ понимавъ вѣнъ дуже помалу, а басове (наставники при работѣ) попрѣкали его за те, що робивъ и ходивъ мѣвъ сонный.

Зъ часомъ Пайза перестала и зовѣмъ дбати о домѣ якъ се роблять другіи газдынѣ, та лишь вѣдъ часу до часу сѣдала може и не зовѣмъ твереза — на колишучѣмъ ся крѣселѣ, и то тогда, коли Васько умывавъ дѣти, та отвѣрала свой ротъ на тое, чтобы выразити свою погорду до него и дати ему дѣ познаня, що вѣнъ ѣи вже зовѣмъ обрѣдъ вразъ зъ цѣлымъ своимъ домомъ.

Разъ доведена до крайности его молчаливѣстною ударила его и тогда Васько ставъ на хвильо другимъ чоловѣкомъ.

— Пайза! що ты робивъ! — казавъ вѣнъ — чч хочешъ, чтобы я забуду ея? — Ты слова за-

становили Пайзу и она не важилась больше того робити.

Въ такій то способъ живѣ Васько безъ пріятеля на бѣлѣмъ свѣтъ, крѣмъ сестры, котра все гандбила его и дѣтей, котри надѣдали ему, коли Пайза зникла гдесъ зъ хаты, а зъ нею бурдингеръ, етѣнный и стрѣбный кипенковый годивникъ, святочне пмате и чоботы (що пасували такожъ на бордингера) та ще пару рѣчей.

Васько вернувъ своимъ звычайемъ вѣчѣръ зъ роботы до брудноу хаты и голодныхъ, замазанныхъ дѣтей. Засвѣтивши еѣрникъ, щѣбы побачити, що вѣколо него дѣе ся — завважавъ, що етѣнного годинника нема. «Мама взяла тикѣтѣкъ», сказала найстарша дѣвчинка, що шшла за Васькомъ вѣдъ дверей, а теперъ слѣдила зъ увагою кожде его ипорунене. «Мама взяла тикѣтѣкъ и пѣшла бай бай», щѣбетала она дальше махаючи при послѣднихъ словахъ поднесеню до горы рукою.

Р 17

Васько засвѣтивъ маленьку керосинову лампу зъ зеленымъ резервоаромъ и зачавъ ходити зъ нею вѣдъ одного кута до другого, розносючи за собою смрѣдъ повстаючий зъ палена танон нафты. Деякй рѣчи булѣ лишень понеревертанй, другій зовѣмъ гдесъ подѣльсь. Зъ шматя Пайзы не остало аѣтъ кученчика. Бурдингера не було такожъ дома, подѣ лѣжкомъ, где звычайно стояла его чоботы та другіи рѣчи не зѣстало нѣчого, лишь етѣна больше бѣлѣлась въ мѣдци; до котрого притыкавъ его куфрикъ. Збентежений и збитый зъ толку тымъ що етало ся, довго ходивъ Васько вѣдъ одного кута хаты до другого и ажъ тогда троха опамятавъ ся, коли станувъ

„SVOBODA“ (LIBERTY) Weekly Paper.

The only little Russian political newspaper published in this country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All communications should be addressed to:

„Svoboda“ Mt. CARMEL, PA. P. O. Box 13.

Предплата річна \$ 2.00 До старого краю 3.00

Всѣ дописи и гроші просятъ высылати по адресу:

То „SVOBODA“ P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ЦО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЬ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

Купите КНИЖКИ!

Въ редакціи „Свободы“ можна достати слѣдующіи книжки:

- Канадська Русь . . . 10
Образки зъ Америки . . . 10
Народный рухъ Австро-Угорскихъ Русинь . . . 15
Конституція Спол. Державъ Північної Америки . . . 10
Де-що про права и суды въ Спол. Державяхъ, а особливо въ державѣ Пенсильвеніи . . . 10
«Тыжко Гаврилюк» . . . 15
Оновѣдали . . . 15
Про водстунки въ російского православія и ихъ пересѣдвали . . . 10

Продовження зб сторони першох).
Пытане робѣтниче въ нынѣшнѣмъ часѣ, се головне пытане, надъ котрымъ люде свѣтлы працюють, якъ его въ корысть топ великою масы розвязати; то-жъ и намъ, яко такымъ, котры до клясы робѣтничѣвъ зачпыся емось, треба конче братись, познати бодай хоть трохи се пытане. Свѣтъ не стоить, то-жъ и намъ треба зъ дулохомъ часу поступати, чтобы не прывшпипсе вже таки цѣлкомъ позаду вѣдъ другихъ мыслячихъ людей. Се каждый знае, се каждый видить, що що-день стае робѣтничковъ горше. Чому? Вѣдповѣдь дуже легка, лишъ подумаймо

Цѣлый устрѣй суспѣльности нынѣшной добы стовѣть на грошахъ, що по свѣтному зведе капиталъ; зъ того зновъ загально называемо устрѣй капиталистичный. Коли мы не станемо богато думати, розважати, а беремо рѣчи по дѣву поверху, кажемо, що теперѣше уряджене свѣтвое оверте на грошахъ стае добре, одно лише, абы мати гроші до житя. Але таке твержене, котре, можна сказати, стрѣтимо майже всюды, есть дуже а дуже хибне, а до того дѣдемо лише зрѣло розваго, застановляючи ся надъ теперѣшными стосунками капиталу розложеного мѣжь людми.

Если мы звернули свою увагу на сей пунктъ, то есть на розкладъ капитала, то безперечно каждый признаетъ, что капиталъ дуже кепско роздѣленный. Одни-цѣ посѣдають миллионы, а миллионы, кромѣ рукъ до працѣ, не посѣдають ничо. Нынѣшня суспѣльность цо лише стала думати надъ тымъ пытанемъ капиталистичнымъ, цо давить миллионы людей. Оно нынѣ еще не яене, не окончене, однако, збъ взгляду на велику борбу мѣжь робѣтничкомъ або працею а капиталомъ, оно прояснюея поволн. Проводя рѣчи, котры стоять по сторонамъ прирѣжочоу масы, старають ся усѣхъ робѣтничковъ получити въ великй товариства, котры бы тымъ лекше зумѣли скнути зъ себе ярмо капиталистичноу невольѣ. Товариства такы робѣтничкы, котры кладуть собѣ за задачу выбороти красшу

долю для робѣтника звать ся товариства социалистичны. Нѣхто не стане перечити, думаю, якъ скажу, цо рухъ социалистичный се рухъ все-свѣтныи ладячий ся до борбы працѣ зъ капиталомъ.

Не стану я говорить прожити капиталистѣвъ, бо се конечно каждый добре знае, цо имъ добре веде ся, тай каждый добре пойме се, цо они видячи велику масу голодного робѣтника передъ собою, выдумують всякы способы, цобы его придушити, здавити, абы лишъ тымъ выгодишше его со кымъ-працею легше набавити кшениѣ. Хто бы се го не бачивъ, значить, не думае ничо въ сѣмъ напрямѣ, або самъ есть по сторонамъ капиталиста, значить, тежь хоче жити кервавнымъ потомъ робѣтника.

Конечно треба намъ ближе прывстановитись надъ долею нашего робѣтника въ суспѣльности. Подъ словомъ нашъ не розумѣю я выключно руского робѣтника наколи тою бесѣдою пишу, а хочу розумѣти взагалѣ робѣтника кождоу народности, котре го ете однак чорна доля капитализму. Якъ мы подумаемо надъ пытанемъ робѣтничимъ зрѣло, циро, отворить ся передъ нашими очима така гудъ, цо ажъ морозъ тѣло прошибае. Кождый робѣтникъ есть въ томъ самомъ положеню нынѣ, цо бувъ колысь чоловѣкъ невольникъ середнихъ вѣковъ. Якъ той не мае хвильни волѣ для себе, такъ нынѣшныи робѣтничкы тежь годины вѣльон не може ужити для себе, чоненыи нужды потребе житескихъ. Капиталъ чимъ разъ швидше переходить зъ рукъ тысячныхъ до одиныхъ и концентруе ся тамъ подъ назвоемъ миллионы. Такии люде, котрымъ удало ся загарбаты такии сумы, достають таку силу въ свои руки, котрею трясутъ цѣлу людскѣсть. Зводки-жъ они до сего колыса дѣйшли? Певно цо не чесною працею, а лише опуккою, рабункомъ бѣдного робѣтника, подѣ покрявкою цивилизаціи теперѣшного вѣка.

Отже цо суть головныи вочѣ нынѣшныхъ фабрикъ. Зъ одной стороны — миллионы, зъ другой — здавленый, згорбленный невольникъ вольного часу. Зъ одной стороны чоловѣкъ одиначи

скупляе миллионы зъ буйности не розумѣе вже навѣтъ якъ жити, а зъ другой стороны робѣтничкы заирацюваный гинуть въ нуждѣ. Така страшна рѣзниця мѣжь людми стала тымъ швидше рости, чымъ больше стала ся улыпувати машинерія. Малии заводы, фабрики вѣдоимали роботу промысловцеву ручному, большыи фабрики меншимъ, а вкѣнци великыи усѣмъ. Сей молхохъ пожарае теперъ усѣхъ.

Отже дѣйствительно до того теперъ, цо зъ одной стороны стоять капиталисты, а зъ другой робѣтничкы, цо ихъ зведемъ пролетаріятюмъ. Капиталисты, а противположене пролетары, котрыи повстануть зновъ звѣдси, цо за своѣи трудъ достають лише маленькую часть заплата, а цѣла его праця повандрувала до кишениѣ богача-капиталиста. Такии устрѣи суспѣльности творить ся поволн а до твореня его причинило ся одно зло, котре людскѣсть немилосердно давило и давить — се есть: темнота.

Она позволила зятьи въ руки власть злоннымъ людемъ, ти знова стали провадити народъ, дбаючи лише про корысть свою та своихъ зашпиковѣ. Таке поступоване допрывало до того, цо власть оперла ся въ рукахъ несоветныхъ людей и роздѣлила людскѣсть на пануючихъ и служачихъ, на панѣвъ и невольникѣвъ. Нынѣшныи ряды се образомъ дѣврыхъ часѣвъ, суть грѣхомъ давной мнущности, котры не только для себе, але и для всѣхъ близкыи стоячихъ заущпикѣвъ позволили загарбаты странныи скарбы, розумѣея, на некорысть загалу — чорного робѣтника.

Иды поглянемо на Европу якйи страшыи капиталы-маетки представляють дома пануючый, то легко дѣдемо до вѣдповѣда, чому робѣтничкы не мае що ѣсти, де жити тай въ цо убрати ся. Цѣла людскѣсть такъ помѣшана, такъ побаламучена рѣзкимъ учителями платными черезъ капиталистѣвъ, цо годѣ было еи думки до купы зѣбрати та прывстановитись цому така бѣда, та якъ еи спекатися. Однако, если мы лише ту одну тверду вѣру маемо въ собѣ, цо правда мае побѣдити, то часъ збли-

жаея, въ котромъ каждый живий мае домагатись своего права, самъ про себе заговорити.

Кождый робѣтничкы нынѣ не стане вже потѣшатись надѣею, цо ачей буде лучше — лише мае стати и повнѣнень статы смѣло и отверто до борбы противъ капиталу зротивъ вызыску и жады въ житю суспѣльнѣмъ повноу права яке ему яко чоловѣкѣвоу належить ся. Якже до сеп борбы вѣнь мае приспособляватись? — Вѣдповѣдь на се: цо лише злучити, лише товариствами робѣтничкыи безъ рѣзницѣвъ.

Товариства робѣтничкыи суть у всѣхъ народностей и прывують до злученя въ одну громаду всѣхъ робѣтничковъ, котры бы потрафляи зятьи въ свои руки рядъ и устроить его по товарищески зъ равнымъ правомъ каждого чоловѣка, а екасовати гнлу систему теперѣшного ряду.

Поки цо оставмо дробныи споры мѣжь собою, а берѣмъ ся до працѣ житевон, реальноу зъ пытанемъ якъ бороти ся вѣдъ нужды, вѣдъ того молхоха, котрыи щоденно, передъ чашомъ, заганяе миллионы робѣтничка и его родану въ грѣбѣ.

Часъ уже нынѣ крайный, цобы каждый чоловѣкъ бувъ равнымъ, але не якъ то кажутъ лише у письмѣ, але фактично и, цо вже то пристарѣле выражене, цо хто ученый мае право до лѣвнества або онуковати робѣтничка, якимъ бы то не було легкимъ способомъ — найпростѣе. Думаю, цо хто больше знае, повинне больше працювати въ нынѣшномъ часѣ, а тымъ мае причинити ся до того великого нового устроу людскѣсти, о пертѣмъ на правдѣ.

К. Геникъ.

Що чувати въ свѣтѣ?

Америка. Богачевы дѣдыко дитину колине, кажутъ нашы люде. И правду кажутъ, бо якій зыскъ приносять нагромадженйи грошѣ, о томъ бѣдакови и въ свѣтѣ не присяити ся. О томъ заговорили на дняхъ часописи и де-що зъ того по-

даемо, а цифы най будуть найлѣпшими свѣдками. И такъ обраховано, якъ свѣдчатъ публичныи справозданія, цо Rockefeller, король миллионерѣвъ и властитель Standart Oil Co., мае въ мин. роцѣ не богато, только 40 миллионѣвъ з и с к у! Страхъ! А яка то недоувѣреня величезна сума, то побачимо яснѣше, коли розложимо той доходъ на мѣсяцѣ, дни, годины, минуты и секунды. И такъ: мѣсячно мае той бѣдачико доходу \$3,333.333, денно \$111.111, а зьявши на увагу идеальный день робѣчий 24 годины, то кожда година приносила доходу \$4629.63, кожда минута \$77.16, а кожда секунда \$1.28!!! Отже мѣркуи, газдо, своимъ хлопскимъ розумомъ! Если потребуея на спилване тыхъ стрѣлокъ минуто, то той панокъ вже сховавъ до кишениѣ \$77.16; если потребуея на выпите шклянкѣ пива 4 секунды, то вѣнь вже заробивъ понадъ \$5.00; навѣтъ тогда вѣнь заробляе, коли пе, ѣсть, бавити ся або спити.

Другий такии панокъ есть Carnegie зъ Homestead, Pa., той самъ, цо то остатными лѣтами зьявъ ся за закладане публичныхъ библютекѣвъ. Свои спекуляции зачатъ компанично р. 1892 зъ вкладкою 10 миллионѣвъ, а днесъ дають въ Лондонѣ за все 500 миллионѣвъ. А треба знати, цо за той часъ не вложено гроша, але все посправлявано за доходѣ, зъ котрого певно столько мусѣло зѣстатись и въ его кишени. Днесъ той панокъ мае рѣчно доходу до 40 миллионѣвъ. Своихъ компанѣвъ повывѣдавъ и послѣднего Fick-a хоче выѣсти, даючи ему 6 миллионѣвъ дол., але цо Fick хоче 16 миллионѣвъ, отже справу буде рѣшати судѣ.

Таке громаджене гроша вѣдбуваея не только въ Америкѣ, але по цѣломъ свѣтѣ, навѣтъ въ блаженной Австрии. Ось вѣденье ска робѣтничка часописѣ пише, цо кладенескый копальнѣ угля въ Чехахъ зачастую зъ вкладомъ 8 1/2 мил. зр. ав., а до днесъ они приносятъ чистого доходу 30 миллион. зр. ав. И коли компанеты тягли больше зыску, тогды для робѣтника было горше. Во коли пер-

щѣ сховали до кишени 30 мил. зр., то робѣтничкамъ не выплачено навѣтъ 15 мил. Ба цо больше? — навѣтъ горше платять, якъ перше платили. Ось въ р. 1890 было тамъ робѣтничковъ 2832 и имъ выплачено 1,152.015 зр. — значить, каждый робѣтничкы заробивъ 407 зр.; въ р. 1898 было робѣтничковъ 3040 и имъ выплачено 1,164.282 зр. а. в. — значить, каждый заробивъ 383 зр. Значить робѣтничкы въ остатномъ роцѣ заробивъ 25 зр. меньше, якъ майже тому 10 лѣтъ. Але не ломѣть собѣ, люде, головы. Оно такъ все не може бути. И якъ та худобина, цо наѣсть ся зъ роесою конѣчныи, пукае, така доля чекае и тыхъ.

Чи конецъ? Зъ Вашингтону зновъ проголошено публично, цо войнана на Филиппинахъ зближае ся до конца. А сли ще войска тамъ треба, то только для стлумленя опришкѣвъта и розбою. Алехто мае упи, най слушае и мотае на вуе. Ось найновѣшныи вѣсти привнесли, цо 5 тысячь Филиппинцѣвъ панало на америк. войско, котре недавно розтаборплѣ въ забранѣмъ мѣстѣ! Чи справедно банда опришкѣвъ и такыихъ ватаги? Друга вѣсть каже, цо въ якуея гамъ сторону выслано ажъ 2 regimenty для приверненя спокою и кажутъ, цо треба ще больше войска! Чи и тамъ опришки та розбой? Але не дивуйтись. Оно все было такъ въ свѣтѣ, цо злодѣи, котрыи обокравъ и забивъ господа, коли той боронивъ свое майне, свѣдчавъ передъ судомъ, цо вѣнь мусѣвъ его забити для власной обороны.

Прочѣ зъ монахаи! Такии поклякъ оголосили Филиппинцѣ, бо послѣ ихъ розумованя, монахи були першыми, котрыи накладали ярмо испаньске и его подѣ державали, а котре дѣйшло до тов степеня, цо мусѣвъ хопити за оружје противъ Испанцѣвъ. Днесъ, коли обставины змѣнили ся, то тай самы монахи готовы бути добрыми американьскими патриотами, а рядъ американе вѣдъ того, цобы пмъ не помочи. Выдаючи такии оклякъ, Филиппинцѣ выразо застерѣгають ся, цо тымъ цѣ проти вѣры не высту-

передъ входными дверми, цо були на вповѣ отворены и впускали зъ надвору холодный вѣчѣрныи воздухъ. Зъ дверей тыхъ было видно, цо дѣсь на улицѣ. Тамъ стояли сусѣдскыи жены и цошь живо мѣжь собою розпывали, показуючи вѣдъ часу до часу пальцями въ сторону Васькового мешканя. Бо-жъ и не дармо велика моралистка Вабраня, цо мешкала напротивъ, слѣдила за вѣмъ, цо дѣялось не лишь се го дня, але и многими днями передѣмъ, тай не забула подѣлвтьсь своимы спостереженями зъ другимы.

Васько обернувъ ся плечами до дверей и поволн зачинавъ понимати зачѣне всего цо бачивъ. »Гмъ, гмъ, не знати — гмъ, не знати«, бурмотѣвъ вѣнь, скрѣбаючи ся въ голову. Вѣ горѣ ему засохло, устами рушавъ безъ мысли, та дививъсь безъ цѣли по стѣлѣ и стѣнахъ. Наконецъ спочили его очи на дѣтѣ и вѣнь сказавъ твердымъ голосомъ: »Марусю, ходи най тя умью.«

Поклявъ дѣти завчасу спати и вышовъ на улицу. Рано, коли сестра прѣйшла, довѣдавшись вѣдъ другихъ, цо лучилось, его не было ще дома. Вѣнь, цо за цѣлыи часъ передъ тымъ не втративъ больше може якъ половину одного дня, не бувъ цѣлыи сей день въ работѣ. Сестра лишилась цѣлыи день въ хатѣ, а вѣнь прѣйшовъ ажъ въ вечеръ, змученый и запорошенный и сей часъ ставъ забиратись до мытя дѣтей; коли однакъ побачивъ, цо они вже нагодованйи и помыты, здивувавъ ся и стоявъ змѣшанныи хвильку. »Я не знаишовъ еи ще, Настю«, сказавъ вѣнь по хвиль, але я думавъ, цо она буде вже дома о томъ часѣ. Я — я не думаю цобы она сидѣла где дуже довго. Она всегда была троха така, але при томъ вѣмъ доброго сердца.«

Сестра прывготвила вже була добру прывѣдь для него на тематъ »а не казала я тобѣ«, але побачивши его великйи клопотъ и безраднѣсть, повздержалася вѣдъ звчяныхъ еи упрекѣвъ, а противно старалася его потѣшити и приобѣдцала тую нѣчь въ его домѣ переночувати и поробити на другий день рано ладъ въ хатѣ.

Скоро Васько прѣйшовъ до работы, на смѣшкы и двозначныи слова посыпалась зѣ всѣхъ сторонахъ на него. Правда, не всѣ товарищѣ-робѣтничкы брали въ томъ участь, а декотрыи протестували навѣтъ. Але коли загрубилы на полудне одень зъ товпы сказавъ Васькови дуже прикре слово въ саме ухо. Вѣнь вѣдвернувъ ся и однымъ ударомъ пятука поваливъ смѣхуна на землю. »Good boy Васько, good boy«, кричали другыи, мѣжь тымъ якъ поваленый поволн поднимавъ ся зъ землѣ та обмацовавъ голову. Але Васько не чувъ и не видѣвъ того. Вѣнь пошовъ до кута, закрывъ рукавомъ свои очи, а его плечѣ подносилась и тряслась сильно.

Потѣмъ забравъ ся тихдемъ домѣвъ и тутъ ходивъ несупокѣйно по хатѣ взадъ и впередъ, та часто выглядывъ черезъ вѣкно на улицу. Коли, смеркомъ, сестра прѣйшла, вѣдѣдати, вѣнь утѣшивъ ся и майже радѣсно сказавъ: »Настю! я пойду напротивъ неи о семѣи. Я знаю где она буде мене чекати.«

Вѣнь пошовъ на гору и по хвили зойшовъ назадъ, переодѣтый въ найлѣпше одѣне яке ему зѣстало, старанно обтираючи хустинкою вѣдъ носа порошокъ зъ капелюха староу моды. »Вже пару роковъ якъ не носивъ я его«, казавъ вѣнь. »А шкода, бо она дуже любила сей капелюхъ.«

Неразъ казала, цо не пойде зѣ мною на мѣсто, если буду мати иншій а не той капелюхъ«. Вѣнь обтиравъ сей капелюхъ, обтиравъ, а наконецъ заложивъ его на голову. »Треба ще буде до гольара вѣтушити«, додавъ, суваючи пальцями по необголеной бородѣ.

Сестра вѣдряджувала ему шти, але вѣнь не зважавъ на тѣс. Тогды она пошла въ слѣдъ за нимъ, але въ певномъ вѣддаленю. Заплативши пять центѣвъ за голене, пустилъ ся вѣнь въ сторону головной улицы, где молодой хлопцѣ и дѣвчата ходили разомъ взадъ и впередъ цѣлыми вечерами. Затримавъ ся коло одной великой церкви и зачавъ ходити далеко повѣльнѣше розглядуючи ся, дивлячысь при томъ шильно то въ одну то другу сторону.

Сестра слѣдила за нимъ больше якъ нѣвъ годины, а наконецъ забралася домѣвъ. По двохъ годинахъ прѣйшла назадъ и зъ мужкомъ. Васько все еще проходжувавъ ся мимо церкви взадъ и впередъ.

— Якъ ся маея Ваську — казавъ до него твагѣрь. — Ходи домѣвъ спати. То все буде въ порядку завтра рано.

— Она ще не вернула — скарживъ ся Васько, — а може бути, цо я не спостерѣгъ еи? На отѣмъ тутъ мѣсци мы звичайно здыбалисъ. Але она певно прѣйде завтра. Часами она дрычлася и ховалась передѣмною, бо была троха розѣяна, але всегда доброго сердца, дуже доброго сердца.

Однакъ Пайза не вернула другого вечера, анѣ третьего, анѣ въ двохъ слѣдуючихъ вечерахъ.

Та Васько хочъ якъ бувъ придевлении, прибитый, всегда ще не тративъ на дѣвъ.

— Може бути де-що перешкодало еи се го вечера, але на другий то певно вже прѣйде... Мушу купити синю краватку завтра, она любила видѣти мене въ синѣи краватцѣ. Завтра я буду лѣпше дивитись за нею. А и выйду троха раньше.

И такъ одень вечеръ за другимъ.

Одягъ, котрыи носивъ вѣнь вечерами, ставъ тратити барву въ той службѣ, а улицыи хлопцѣ, цо бѣгали по улицяхъ робили собѣ зъ Васька забавку, бочи его зверху по капелюсѣ такъ, цо той заходивъ ему геть ажъ на самыи очи. Вѣнь плакавъ надъ капелюхомъ и выпростовувавъ его якъ мѣгъ найлѣпше, а въ головѣ мае одну лишь гадку: »чи по иде она?« И такъ нѣчь за почю, нѣчь за нѣчь. Може хочъ завтра?..

Максимъ Крукъ.

I.
Була тепла лѣтна почка,
Зороньки сіяли,
Всюду тихо — лишь по садахъ
Дерева хвілялись.

Въ селѣ люде ще всѣ спали
По тяжкой роботѣ,
Лишь Максимъ Крукъ сидѣвъ дома
Опершись на столѣ.

Задумавъ ся бѣдщина,
Що ему дѣяти,
Где и якъ бы для дѣточокъ
На хлѣбъ заробляти?..

Зотхнувъ важко, якъ поглянувъ
На дробенькій дѣти,
— Боже милый — самъ до себе
Зачавъ говорити:

„Що-жъ я зроблю теперь бѣдний?
Жидъ взявъ кожушину,
Екзекуторъ за податокъ
Возьме коровину.

Не буде чимъ годувати
Четверо дѣточокъ,
Нема у нихъ нѣ чоботять,
Не стане сорочокъ...

Жѣнка моя все лишь плаче
На нещасну долю,
А мѣ сердце въ грудяхъ краесеъ
Зъ великого болю.

И що зроблю? — Але знаю,
Маю ще волики,
Продамъ завтра на ярмарку, —
Самъ до Америкы.

И нѣкому ничъ не скажу,
Где хочу ѣхати,
Бо Сруль мене не пустявъ бы,
Треба-бъ довгъ воддати.

За волики сто достану,
Буде на дорогу,
Пѣду, буду шукать щастя,
Бо тутъ вже не могу.

Муху кинуть рѣдний край
И дѣдовъ могилы,
Бо не могу дальше жити
Такъ якъ они жили...

Теперь лишень кричать: дай!
Звѣдки, — не пытають,
Веруть усе, що лишъ знайдуть,
Голого лишають.

Не пытають, чи ти згинешъ,
Чи маешъ що ѣсти,
Имъ податки, всякій драчки
Мусишь заплатити.

Нѣ зарѣбку, нѣ порады
Нѣгде роздобути,
Дѣти мон, охъ, бѣдні вы,
Муху васъ лишпти..."

И подивився на родну:
— Що стане ся зъ вами,
Якъ я пойду? — Сѣвъ на лаву
И залявсь слезами.

Цѣлу нѣчь такъ пересидѣвъ
Ажъ надѣйшовъ ранокъ,
Спячихъ лишивъ, — вивѣвъ волю,
Пѣйшовъ на ярмарокъ.

Ще за селомъ клякъ подѣ хрестомъ
Помоливъ ся Богу,
Взявши грудку роднои землѣ
Въ далеку дорогу.

Тай оглянувъ ще на село
И махнувъ рукою,
— Будь здорова — сказавъ еще,
Пѣйшовъ дорогою.

Що дѣялось въ его сердци,
То лише той знае,
Хто опущавъ вже рѣдний край,
Иный не вгадае.

На ярмарку продавъ волю,
Выпивъ пѣвъ-квартину,
А вечеромъ, сѣвши на трень,
Поѣхавъ въ чужину...

(Конецъ буде).

Першій, рускій салювъ в Дарунокъ для знакомыхъ

реставрація въ
ШТЭСБУРГЪ, ПА.

Не вѣдь вышь знаете нашъ Штебурчане
пъ околци

АЛЕКСАНДРА ФЕДОРЧАКА,
который 10 лѣтъ працювавъ у штебур-
скихъ фабрикахъ. Все вѣтъ теперь га-
ничъ салювъ, де можъ достати папирѣвъ
всякого рода, а при томъ утримуе дуже
чистенку реставрацію, де можъ достати
всѣлякого бѣжна, игого лишъ заблагите
Каждый Русинъ маеть бы смертельный
грѣхъ, якъ бы до другихъ вшовъ, а своего
оминавъ. Салювъ Алекс. Федорчака
подъ назв. „народный готель“ есть при
Carson Str. No 716 мѣжь 7 а 8 улицей не
далеко руской церкви.

Hotel HETMAN SCHMIELNICKI

Alex Halaburda,
Mt. Carmel, Pa.

Коло лігажского дына есть рускій
готель, одинокій на цѣле мѣсто рус-
кій готель. Чистенку тамъ, всякій
папофъ, якъ віска, пиво, ружь, тем-
пер и ин. дуже добрый и здоровый.
Хто хоче переночувати, знайде тамъ
чисто ложко и чепну услугу.

Аду Русини! Чи-жъ будемъ все ходити
по чужихъ людяхъ и за свои гроши по
кутахъ стояти?

ЗВѢСТНЫЙ СЛОВЕНСКИЙ АДВОКАТЪ (лоерь)

Катлинъ и Некарда
(Catlin & Nearda)
309 Broadway
NEW YORK, N. Y.

Сей адвокатъ выправуе
нагороду во цѣ компаній,
если-бъ котрого зъ работни-
ковъ або убило або покарлѣ-
чало. Рѣвно жъ пріймае все
криминальнй и цвѣльнй жа-
лобы.

Купуйте книжки и газеты!

Листы Свободнаго Слова N. 8, 12, по 16	
Наканунъ N. 8, 9—10 по 11	
Свободна Мисль N. 1, 2 и 3 по 11	
Бурдзевъ. За сто лѣтъ (высто 2.10) \$1.10	
Дебаргорй Мокривичъ. Воспони- анія ч. 1, 2 и 4 по 35	
Правды. Самоудѣлны въ странѣ свободы 11	
Правды. Женщина въ странѣ свободы 11	
Прозора. Пратча Самарянина 11	
Богъ на Украинѣ 11	
Толстой. Воспресеи ч. I. 80	
ч. II. 60	
Цѣна 3-ей части еще невѣстна. Отдѣльные выпуски (есть ихъ уже 11) по 14 цит. Под- писка теперь прекращена. Подписаніе ся прежде, получать романъ безъ доплати. За почту платимо самъ. Адресуйте:	

A. Wasserman,
29 Clinton str. near Stanton str.
NEW YORK, CITY.

Dr. F. J. Meek
Д-р МИКОЛАЙЧИК
Cor. Shamokin and Chesnut str.

Одинокій лікаръ-славингъ па
цѣле мѣсто. Лѣчить всякій недуги со-
вѣстно и въ короткы часѣ. Особенно
незрѣпанный лікаръ въ справахъ по-
ложничихъ. Говорить по англійски,
руски и польски. Горячо поручаемо
сего знаменитого доктора нашнхъ
Русинамъ.

STANISLAW SZARZYŃSKI
805 Carson str.
S. S. PITTSBURG, PA.

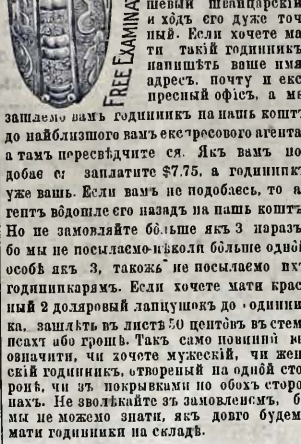
Аптекарь зѣ старого краю.
Мае лѣкарства на все хобо-
роби, навѣтъ на гостецъ и
мадру. Одень бльокъ водѣ
русков церкви.

Попирайте своего!

Йосифъ Пейко
рускій готельникъ
— Cor. Commercial & Franklin Street —
въ ШАМОКИНѢ, ПА.

Запрошуе всехъ Русинѣвъ
до себе на свѣже пиво и
добру віску. Хотите добре
забавити ся, йдѣте до Пейка.
Чекаешъ на „стрѣтару“, зай-
ди до Пейка, а нѣколи не
спизнишь ся, бо она йде по-
при самъ дверь.

Мы не раздѣлюе такъ
годиниць, но про-
дѣлюе ихъ на цѣлы
дѣтъ бы ихъ мѣтъ. Купи-
ти кушень. Нимши
словами, мы зощади-
мо вамъ оцѣ гро-
шей, котры вы мусѣи
бы выдати, кушюни
вѣдь кушца. Та годи-
ника гранированый
рукою и гарантованый,
що носити ихъ можъ
на 20 лѣтъ. Накушюни
суть въ цѣлѣю зол-
оты, шо спочинають на
мѣшинуи метальбы, а
черезъ те годиники
суть тревалы и спѣ-
лий. Веркъ есть „пра-
вдивый америк. никло-
вый стандартъ“ (ше-
дешевой швейдарскій)
и ходѣ его дуже то-
чнй. Если хотите ма-
ти такій годиники,
напишѣте ваше имя,
адресъ, почту и эк-
спресный офисъ, а мы
зашлемо вамъ годиники на нашъ коптъ
до наибольшого вамъ експресового агента,
а тамъ перевѣдите ся. Якъ вамъ по-
добае ся заплатити \$7.75, а годиники
уже вашъ. Если вамъ не подобае, то а-
гентъ водомѣ его назадъ на нашъ коптъ.
Но не замовляйте больше якъ 3 паразъ.
бо мы не послаемо нѣколи больше одной
особѣ якъ 3, такожъ не послаемо ихъ
годиницарамъ. Если хотите мати краси-
вый 2 долларовой запущокъ до години-
ка, зашлѣте въ листѣ 50 центѣвъ въ стем-
песхат або грошѣ. Такъ само повинны вы
овначити, чи хочете мужескій, чи жен-
скій годиники, отвореный на одной сто-
ронѣ, чи зъ покрывками на обохъ сто-
ронѣхъ. Не зволькайте зъ замовленіемъ,
бо мы не можемо знати, якъ довго будемо
мати годиники на складѣ.

CONSUMERS WATCH CO.
424 Main Str.
Dept. K. K. BUFFALO, N. Y.

КАНЦЕЛИРИЯ АДВОКАТСКА.
— докторъ правъ —
ЮЛИАНЪ ЧУПКА.

Пологаюе все справы судовы
въ Америкѣ и въ Европѣ, а спе-
циально въ Галичинѣ. Выготовляе
такожъ повномочіи. Розмовити ся
можна по руски. Посылати ся або
писати подѣ адресою:
JULIAN CZUPKA, L. L. D.
44 BENNET BUILDING,
Wilkes Barre, Pa.

Въ ведѣлю можна розмовити ся зъ
Аронъ Чупкою въ его помешаню 49 Садеу
Str., Wilkes Barre, Pa.

J. BOBKOWSKI
ПРІДПРЕМЦЯ ПОХО-
РОНѢВЪ.

Винныймае такожъ „керичи“ па похоро-
номъ, хрестыни и вселя по дуже
низькихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA
Удавайте ся в потреби до
него.

Lehigh Valley R.R.
In Effect May 19, 1899.

Пасажерскій трень зъ Mt. Carmel до
Buffalo, Scranton, Elmira, Wilkes Barre, White
Haven, Hazleton, Mauch Chunk, Allentown,
Bethlehem о год. 7:18 и 9:40 до полудни; а
12:18 и 4:40 по полудни.
До Philadelphia и New York-у о год.
7:13 до полудни и 12:18, 4:40 по полуд-
но.
До Centralia, Sheleandoah, Mahanoy City,
Pottsville, Hazleton и до всехъ стацій въ
околничѣхъ вуглевыхъ о год. 7:13, 9:40 до
полуд. и 12:18, 4:40 по полудни.
До Shamokin о год. 7:30, 11:21 до полуд-
и; а 2:20, 6:42 и 9:56 по полудни.
Экспресовый трень до Philadelphia и New
York-у о год. 7:13 до полудни; 12:18 и
4:40 по полудни.

Трени до Mt. Carmel.
3 New York-у о год. 8:10 до полудни и
4:10 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:00 по
полудни.
3 Philadelphia и о г. 4:10, 9:00 до полуд-
и 4:30 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:32 по
полуд.
3 Pottsville о год. 9:45 до полуд. 12:30,
5:05 и 8:15 по полуд.
3 Wilkes-Barre о год. 3:00 до полудни,
3:05 и 6:00 по полуд. Въ недѣлю о год.
3:05 по полуд.

Недѣльни трени до: Philadelphia и New
York-у и до всехъ стацій межъ тими мѣ-
стами о год. 9:10 до полудни.
До Pottsville, Hazleton, Wilkes-Barre и до
всѣхъ стацій в околничѣхъ вуглевыхъ о
год. 9:10 до полуд. и 5:55 по полудни.
Недѣльни трени до Shamokin о год.
11:30 до полуд. и 7:58 по полуд.

CHAS. S. LEE,
Gen'l Pass. Agent,
R. H. WILBUR, General Supt.

УВАГА! Хто хоче ѣхати на Весты, най
идити собѣ тѣхъ па лігажску желѣзницю,
бо найтунша и найвигоднѣша. По
блжшій информации удавайте ся до:
JOHN S. LAUGHLIN,
Agent L. V. R. R. Mt. Carmel, Pa.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗИЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
и
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко руской церкви.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!

Що за Талпашъ? Звѣдки вѣдь?
— Та-жъ крапъ нашъ милый
— У него все Русины
— Покрыляють силми!

— Що за бриндза и пиво тамъ!
— Обходити ся файно!
— Обслужуге якъ братами!
— Танько надзвычайно!

Dr. S. Blumberg,
1746 Carson str.
PITTSBURG, PA.

Каждый то знае, що въ Америкѣ
шукать за такнхъ докторомъ, ко-
трый поклчивъ свои науки въ ста-
ромъ краю. Д-ръ Блюмбергъ вичивъ
ся за лѣкаря па университетѣ въ Вар-
шавѣ, а зложивши испитъ державный
въ Филадельфи, освѣвъ въ Штебургу.
Дуже добрый докторъ. Розмовити ся
можна по руски, нѣмецки, англійски
и польски.

HENRY FREY
PHOTOGRAPHER
421 Lackawanna Ave.
Scranton, Pa.

Хочешъ мати красну фотографію, вѣр-
ный портретъ, зайді до того фотограф-
вертаешъ за плѣбу зайді зъ жинкою до
него, дай ся водобрати, а будешъ мавъ на
дѣле жите памятегъ. Машъ красну дѣти-
ку, дай фотографовати у него, а будешъ
мати краснй образъ. Сеть у Васъ бра-
ство, пай зайді до того фотографа, а вѣтъ
Вамъ зробить фотографіи и портреты, якъ
хочете. — За роботу шарпануге.

Гаврииль Малниакъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на скла-
дѣ свѣже, добре пиво въ
великихъ и малыхъ боцѣв-
кахъ зъ наилучшихъ брова-
ровъ, горѣвки (whiskey) и
ликеры наилучшого гатунку.

**Братя! замовляйте у сво-
го!**

**ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ
ЗЪ УВАНЕМЪ НА ЦѢЛЬНІЙ
ОЛИФАНТЪ, ПА.**

Юрїя Хляка.
Хто хоче маги добре и
красне убране, а ще до того
за танй грошѣ, то най йде
куповати до Ю. Хляка, по
най не забуде взяти и гро-
шей зъ собою, бо тамъ усе
cash.

Продае вѣтъ такожъ „шиф-
карты“ и посылае грошѣ до
всѣхъ частей свѣта. — Йдѣтъ
до старого знакомого!

O. Murdza & Bro s
46. Second st.
MT. CARMEL, PA.
O. МУРДЗА и БРАТЬ.
Сторъ заосмотреный най-
лучшими товарами, спрова-
джаваными вичистъ зъ першо-
рядчихъ складѣвъ. Живить
вѣтъ майже всехъ Русинѣвъ
въ Mt. Carmel. Продае такожъ
майнерскій одяги и посылае
грошѣ до старого краю тано,
точно, скоро и безопасно.

Свѣй до своего — а до чужого не пшай
ся. Жидѣтъ оминайте въ далека!

**РЕСТАВРАЦІЯ и КА-
ВЯРНЯ.**
*** ТРОМЕТТЕРЪ *
(Тромейтер)
Cor. Rock & Sunbury str.
SHAMOKIN, PA.**

напротив National Bank.
Свѣдана, Обѣды, Вечерѣ.
Въ кождѣмъ часѣ можна достати
такъ горячъ якъ и зимнй перекуски.
Потравы прилагоджены на европѣ-
скій способъ, дуже смачно. Услуга
солідна. Окремъ комнаты для родни.
Пайлучшій вина, пива, ликеры, горѣвки
и все можливы папички. Цѣна дуже
мала.

СВОЙ ДО СВОГО!
Ефремъ Лучковецъ
E. INDEPENDENCE near VINE STR.
въ ШАМОКИНѢ, ПА.
— **РУСКІЙ ГОТЕЛЬ.** —
Чистенькій тамъ готель зѣ
всякими выгодами. Пиво,
вино, віска, темперъ и другий
напофъ все свѣжий и най-
лѣпшого гатунку. Услуга
чемна и солідна. Склянки
великы и малы посѣла вно-
дѣбы.

**УВАЖАЙТЕ, БО И ТО
ВАЖНЕ!**
Хто бы мавъ деяке пра-
во най не ходити по покут-
ныхъ жидовскихъ, такъ зва-
ныхъ „тлумачахъ“, але пай
удаетъ ся до правдивого ад-
воката Виляма Воколе-
ка, въ Скрентов. Вѣтъ за-
лагоджуе всякы справы въ
судѣ ту и въ старѣмъ краю.
Зъ нимъ можна розмовити
ся по руски.
Адресъ его такій

W. Vokolek
ATTORNEY AT LAW,
502 Lackawanna Ave.
COR. WASHINGTON-AVE
Scranton, Pa.

— ЕСЛИ —
маете яке право, хочете про-
дати або купити въ старѣмъ
краю грунтъ, достати сплат-
токъ або грошѣ щосте по-
спали до старого краю —
удайте ся зъ тымъ до Пырча,
въ Олифантѣ. Вѣтъ вамъ до-
бре зробить и порадить.
Адресъ:
D. Pyrez,
Box 355 — Olyphant, Pa.

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.
Знаменитый лѣкаръ. Довголітня пра-
ктика дала ему способиетъ стати добрымъ
лѣкаремъ. Лѣчить успешно всякого рода
хоробы. Мае такожъ свою власну аптеку,
въ котрой виробляють ся дуже добры и
помочий лѣкарства.
Розмовити ся по руски,
литевски, по польски и по
англійски. — На цѣльній око-
лицы знають добре Шлюпаса.

Учѣте ся, браты мои! И чужому научайтесь,
Думайте чпайте, И своего не дурайте!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда, Въ вашихъ лишь сердцахъ, о братя,
Всюды пануе брехня, Най не повстане вона!
Ив. Франко.